

1. Начало

Структурната организация на курсовата работа е следната - наложително преди всичко е да се изложат съвсем накратко двете основни схващания за международните отношения - реалистичният и либералният възглед и на базата на краткото сравнение да се спомене защо е предпочетен либералният възглед при разглеждането на Босненския конфликт. След това е наложително да се представи накратко самия конфликт-възникване, развитие, ескалация, край, представяне на основните участници в конфликта и техните стратегически цели. Развитието на конфликта ще бъде представено разделно – първо – военното, след това и дипломатическото досие. Третата и основна част на тази курсова работа е свързана с изясняване на кардиналните причини и подпричини за банкрута на международната общност в опита и да се справи с Босненския казус. Накрая ще бъде обобщено, че да се хвърля цялата вина за случая Босна само и единствено върху международната общност е некоректно, но все пак основната вина е нейна.

Основното твърдение в тази курсова работа е, че **Босненската регионална криза става реалност заради несполуки от страна на международната общност.** Това твърдение се базира на възприемането на либералния възглед за международните отношения. Основното, което трябва да се посочи за този възглед е, че според него човешката природа в основата си е добра и алтруистична, следователно хората са способни на взаимодействие и сътрудничество. Лошото човешко поведение не е продукт на лоши хора, а на лоши институции и структурни уредби, които мотивират към егоистично действие и вреда на другите. Войната не е неизбежна и нейната честота може да бъде редуцирана чрез изкореняването на анархистичните условия, които я пораждат и провокират, войната и несправедливостта са международни проблеми, които изискват колективни и многостранни, а не само национални условия, за да бъдат елиминирани. Международното общество трябва да се самоорганизира институционално така, че да премахне анархията, която предизвиква войната и други конфликти с насилствен характер. Според либералния възглед конфликтите са предотвратими чрез международно сътрудничество, осъществявано чрез привързаност към определени морални норми, спазване на международните закони или чрез международните организации.

Не бива да се подценява вината за Босненската криза и на преките участниците-етнически общности в Босна-сърби, хървати и мюсюлманите, както и на

държавите - майки Югославия и Хърватска. Основната вина обаче пада върху плещите на международната общност, която с не адекватните си действия и поведение спомогна за разпалването и ескалацията на конфликта, тоест тя не само не успя да предотврати конфликта, но дори го задълбочи и спомогна за създаването на ситуацията, в която се намира днес Босна - а именно пълен Цугцванг - липса на полезен ход.

Кои са причините довели до провала на международната общност в случая с Босна. **На първо място това е пренебрегването на Международното публично право** - пренебрегване изразяващо се в не спазване на международноправни норми и основни принципи. На второ място - нерешителността на основни международни организации – ООН, НАТО и ЕС, ОССЕ. Съгласно либералният възглед, съществуващата анархия в международните отношения, може да бъде преодоляна точно благодарение на дейността на такива международни организации като посочените горе. Следователно една тяхна подчертана пасивност и недалновидност , каквото тези организации демонстрират в случая с Босна може да има катастрофални последици. Грешките на посочените организации се намират както във военен план , така и в дипломатически, докато в икономически - налагането на санкции, проявяват далновидност.

2. Изложение

2.1 Либерално-реалистският дебат

Най-напред както бе посочено ще бъде споменато няколко неща за конфликтът в либерално реалистичния дебат .Още в политическата философия има две драматично различаващи се становища относно международните отношения. През 17 век Томас Хобс, който живее в едно време на опустошена и почти напълно разрушена от граждански войни Британска империя, набляга на несигурността, насилието и оцеляването. Той обобщава всичко това като състояние на война. Неговият известен израз съхранил се в историческата памет е, че за естественото състояние е характерна следната формула - „Война на всички против всички”. Само половин век по-късно обаче един друг известен английски политически философ - Джон Лок, живеещ в не толкова размирни времена, възразява на песимистичния възглед на своя предшественик

Томас Хобс и заявява, че макар при естественото състояние да липсва общ суверен, хората могат да установяват връзки и да сключват договори и затова анархията в международните отношения, крепяща се на обективния факт, че над държавите не съществува никаква друга власт, която да ги контролира, не е толкова страшна. Тези две представи за естественото състояние на Томас Хобс и на Джон Лок се явяват философски предшественици на двата съвременни възгледа за международното политическо устройство - единият е по песимистичен - това е реалистичният възглед, докато другия е по оптимистичен – това е либералният възглед. Това описание на началото на сблъсъка между либералния и реалистичния възглед е дадено от Джоузеф Най (1998: 16 стр.)¹. Той посочва, че битката между тях се е водила с променлив успех в продължение на повече от два века ,без да се излъчи ясен победител. Някои от най-известните имена дали своя принос за развитието на този двубой са – Ханс Моргантау, Кенет Уолц, Раймод Арон, Мартин Уайт, Джон Кенан, Джоузеф Гриеко и много други (пак там).

В книгата си Разрешаване на конфликти доцент Татяна Дронзина посочва следните отличителни черти на реалистичния възглед за международните отношения - за реалистите конфликтите между държавите са неизбежни, тъй като бидейки основни актьори в международната политика, те не са подчинени на никаква друга политическа власт от по висок порядък, тоест в международните отношения властва анархията .Международната политическа игра се води по правилата на перманентната анархия (1999: 39 стр.). Съгласно това виждане главната цел на една държава си остава е оцеляването в условията на враждебна среда, където първият стремеж е стремежът към властта. Дронзина посочва , че точно самодостатъчността на държавата е в основата на способността да се защитават националните интереси. Държавите се ръководят от логиката на своя интерес, определен в такива понятия като оцеляване, власт, сигурност, относителен капацитет(пак там). Моргантау отбелязва, че рационалната външна политика е тази, която минимизира рисковете и максимализира ползите. За реалистите Никакви морални принципи или идеологически системи не трябва да пречат на преследването на националните интереси. Тази обща характеристика на реалистичния възглед трябва да бъде допълнен с мястото, което реалистите отреждат на конфликта в международните отношения .

¹ Джоузеф Най в „Международни конфликти теория и история” подробно описва либерално - реалният дебат , глава първа 15 -45 стр.

Доцент Дронзина посочва следните предпоставки, от които изхождат реалистите, когато обсъждат въпроси свързани с конфликта в международните отношения. Първата предпоставка е, че по природа хората са лоши. А най-големият от всички грехове на хората е жаждата за власт и желанието да се доминира, не е възможно това положение да се промени.

Втората предпоставка е, че анархистичната природа на международната система изисква наличието или придобиването на военен потенциал достатъчен да се парират атаките на евентуалните врагове, това на практика означава че реалистите поставят националната сигурност и военната мощ на първо място, а икономиката остава на втори план.

Третата предпоставка е, че ролята на съюзниците не бива да се надценява. Те могат да повишат способността на държавата да се защити, но тяхната лоялност и надеждност е проблематична, а освен това не е правилно да се дава възможност на по малките съюзници да придобиват прекалено голяма тежест при взимането на колективни решения.

Четвъртата предпоставка е свързана с това, че реалистите отреждат незначителна роля на международното право и международните организации, като отричат тезата, че те спомагат да се премахнат негативните страни от анархистичната природа на международната система. (1999: 38-53 стр.).

От посочените характеристики на реалистки възглед може да се заключи за неговата песимистична природа. Като основни слабости могат да се посочат прекаленото акцентирание върху държавите, като най-значими актьори в международните отношения, това става за сметка на омаловажаването на международното публично право и международните организации. Разбира се могат да се посочат и редица други слабости, но тези са от значение в случая.

Либералният възглед за международните отношения много често е окачествяван от неговите противници като идеалистичен. Той както вече бе споменато тръгва още от политическата философия на Джон Лок. Доцент Дронзина синтезира неговите предпоставки по следния начин - Човешката природа е в основата си е добра и алтруистична, следователно хората са способни на сътрудничество и взаимодействие. Много ценното и важно на либералния възглед е, че за него лошото човешко поведение не е резултат от това, че хората са лоши, а е резултат от лоши институции и структурни уредби, заради които се достига до егоистично поведение и нанасяне на вреда на другия. За авторите изкушени от либералния възглед международната